

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: 0—

Glavna uredništva
Ljubljana

Dr. Korošec priznava zavoženost klerikalne politike

Bodočnost opozicijskega bloka negotova — Dr. Korošec proti radičevskim zaveznikom — Pašič gospodar političnega položaja

V nedeljo je imelo v Ljubljani vodstvo klerikalne stranke sejo, na kateri je poročal njen načelnik dr. Korošec o političnem položaju. Njegov govor, ki so ga objavili listi, dokazuje vso pogrčenost klerikalne politike, ki je doživela v zavezništvu z Radičevo stranko popoln poraz.

Dr. Korošec predvsem ni zadovoljen s potekom razgovorov, ki se vodijo med radikali in radičevci v svrhu sporazuma. Pravi, da je vsebina sporazuma, o katerem se sedaj govori, popolnoma različna od vsebine sporazuma, ki ga je zapisala opozicija v svoj program. Tako je dr. Korošec priznal, da se ne sklepa tak sporazum, kakršnega želi opozicijski blok in kakršnega bi hoteli naši klerikalci, ampak tak sporazum, kakršnega hoče imeti Narodni blok, ki je prisilil Radičevo stranko, da se je odpovedala republikanstvu in federalizmu in da je morala priznati monarhijo, državno in narodno edinstvo.

Vse, kar so si zamislili voditelji opozicije, je spričo zmage Narodnega bloka pri zadnjih volitvah propadlo in danes se nahaja opozicijski blok, od katerega so si klerikalci toliko obetali, v popolnem razsulu. Dr. Korošec je sam odkrito priznal, da bodočnost opozicijskega bloka, ki je v veliki meri njegovo delo, ni več trdno zagotovljena. Tako je priznal, da se je v svojih računih temeljito zmotil in da je bil zaman ves njegov trud, da bi s pomočjo tega bloka splezal na ministrski sedež.

Dr. Korošec je z radičevci skrajno nezadovoljen. Predvsem jim očita, da pri svojih pogajanjih z radikali ne streme po končni ureditvi razmerja med Hrvati in Srbi, ampak predvsem po overovljenju njihovih še ne potrjenih poslanskih mandatov, po osvoboditvi St. Radića in tovarišev iz zapore ter po ukinjenju uporabe zakona o zaščiti države proti Radičevi stranki. To se pravi, da skušajo radičevci sklepati kravjo kupčijo ne glede na ostale svoje zaveznike, najmanj pa na slovenske klerikalce, ki so postali radičevcem samo neprijetna ovira.

Dr. Korošec pravi, da se vrše pogajanja med radičevci in radikali o navedenih točkah, če pa se vodijo z namenom, da se sestavi skupna vlada, je drugo vprašanje. S to izjavo je načelnik klerikalne stranke sam pobil trditve klerikalnih listov v zadnjem času, zlasti «Slovenca» in «Domoljuba», da se bo osnovala radikalno-radičevska vlada in da bodo morali samostojni demokrati izstopiti iz sedanje vlade. Načelnik klerikalne stranke dr. Korošec je sam postavil klerikalno časopisje na laž, potrdil pa je naše trditve, da bodo pogajanja med radikali in radičevci pač privedla do razbitja

opozicijskega bloka, ne pa do razkola v Narodnem bloku, ki ima vse niti političnega položaja v svojih rokah.

Dr. Korošec je v svojem govoru odkrito izrazil dvom nad nesebičnostjo in požrtvovalnostjo Radičeve stranke in dal tako prav našim nekdanjim trditvam, da je Radiču predvsem pred očmi lastni blagor in da vodi hrvatske in slovenske kmete za nos. Vprašati pa moramo, kako more biti voditelj velike slovenske stranke, ki ni odgovoren za svoje delo samo sebi, ampak vsemu slovenskemu narodu, tako kratkoviden, da ni videl že lani, kako se bo končala Radičeva slava, in zakaj se mu že lani ni zbudil dvom nad Radičevo nesebičnostjo in požrtvovalnostjo.

Dr. Korošec je tako sijajno dokazal svojo nesposobnost kot voditelj politične stranke, da mora končno priznavati sam, da je sklenil zavezništvo s stranko, o kateri dvomi, da bi bila sposobna pokazati zaveznikom svojo nesebičnost in požrtvovalnost! In če pomislimo, koliko škode je doživelo slovensko ljudstvo radi brezplodne po-

litike dr. Korošca, se moramo samo čuditi, kako more spričo žalostnega položaja, v katerega je zašla klerikalna stranka po njegovi zaslugi, dr. Korošec še trditi in farbat jaynost, da trdno upa v zmago SLS.

Medtem, ko dr. Korošec sam priznava, da je opozicijski blok v razpadu, da so ta blok oddaljuje od svojega prvotnega programa, da se radičevci niti ne zmenijo za svoj nekdanji republikanski federalistični program in da je SLS vsled tega s svojimi zahtevami vedno bolj osamljena, postavlja kot vzor stremljenjem klerikalne stranke še vedno boljševisko sovjetsko Rusijo in napoveduje zmago svoje stranke! Kdo mu bo verjel?!

In še to je vredno omeniti spričo vsega navedenega, da dr. Korošec tudi priznava, da sta Pašič in Pribičević sporazumna in da je gospodar političnega položaja Pašič. Kaj naj torej pričakuje klerikalna stranka v teh razmerah? Nič in zopet nič!

Govor dr. Korošca je labudja pesem klerikalne politične polomije, na drugi strani pa nam je dokaz, da je bila edino pravilna politika samostojne demokratske stranke, ki ni nikdar kolebala in je šla vedno dosledno po svoji začrtani poti za dosego močne edinstvene Jugoslavije. Zato zmaguje in bo zmagala, medtem ko postajajo klerikalci v svojem razdiralnem delu vedno bolj osamljeni!

Politični pregled

Radičevci so zadnje čase napenjali vse sile, da bi zlezli v skupno vlado z radikali. Ponižali so se že prav na kolena, da bi za božjo voljo rešili iz zapore svojega veleizdajalskega prsmuka Štefana Radića. Toda radikali nočejo o sprejemu radičevcev v vlado ničesar slišati, preden se ne dovrši razprava proti Radiču.

V vrlo mučen položaj pa so radičevci spravili svoje opozicijske zaveznike, predvsem naše klerikalce. Dočim so se namreč radičevci odrekli že vseh separatističnih prsmodarij in priznali vidovdansko ustavo, so naši klerikalci (poleg bosanskih Turkov) s svojo avtonomijo

docela potisnjeni v kot

med brezpomembno politično šaro. S sporitvijo radičevcev je kratkomalo za vedno pokopana vsaka nada na separatistično razkosanje naše države.

Najsijajnejše spričevalo popolne zavoženosti klerikalne politike je pač minulo nedeljo podal sam vrhovni general dr. Korošec, ki je na seji vodstva SLS v Ljubljani imel

obupen govor,

v katerem je napadal radičevce, obenem pa priznal, da mora opozicijski blok razpasti čimprej, in da bodo klerikalci le še kakor verné duše v vicah ždeli na svoji avtonomiji. V ostalem pa o dr. Koroševem go-

voru podrobneje govorimo v uvodnem članku.

Za treznega in razsodnega človeka je politični položaj dandanes povsem jasen. Vlada Narodnega bloka je tako čvrsta, kakor še nikoli ni bila, in to prav posebno še zato, ker opozicija že dolgo ni bila tako zmedena in razklana med seboj kakor je danes. Vsak vleče na svojo stran: radičevci se zastonj ponujajo v vlado, davidovičevci stojijo mirno v ozadju, klerikalci in bosanski Turki pa si grizejo ustnice. A Narodni blok je složen in projava svoje delo v Narodni skupščini. Da bi v tem političnem razmerju omenjali še Puclja in Prepeluha, je menda odveč. Onadva sta brezpomembni privesek radičevstva.

V Narodni skupščini je v torek (po pravoslavnih binkoštnih praznikih) zavladalo zopet živahno vrvenje. Na dnevnem redu pa je bila vrlo resna državna zadeva:

vprašanje naših zunanjepolitičnih odnošajev napram Bolgariji.

Ta naša vzhodna sosedja je nam najopasnejša in ji moramo posvečati največ pozornosti, ker neprestano špekulira, kako bi nam ob primerni priložnosti zopet skočila za vrat in si osvojila Macedonijo. Zunanji minister dr. Ninčić je na torkovi seji Narodne skupščine podal vrlo izčrpen pregled naše politike napram Bolgarski in po-

ndaril: v bolgarske notranje razmere, ki so prav strahotne, se mi ne moremo in nemočemo mešati. Pač pa dobro pazimo, da so naše meje in naši interesi zavarovani. Za dr. Ninčičem je imel vrlo lep patrijotičen govor davidovičev dr. Voja Marinkovič, ki je poudaril: Mi Jugoslovenci se o svojih notranjih zadevah lahko prepiramo v svoji hiši kakor hočemo, toda napram zunanjim državam, predvsem pa napram Bolgariji, moramo biti vsi složni. To so vrlo trezne besede in bi bilo dobro, da si jih klerikalci vtaknejo za klobuk, kajti ravno oni so doslej izrabili vsako našo zunanje politično nepriliko, da so skočili državi za vrat.

V evropski politiki vzbujajo zadnje dni največ pozornosti tako zvani

sporazum v garancijskem vprašanju,

ki sta ga v ponedeljek sklenila francoski in angleški ministrski predsednik, Briand in Chamberlain. Ta sporazum določuje popolno soglasje Anglije in Francije glede zavarovanja proti Nemčiji in ohranitve evropskega stanja, ustvarjenega po mirovnih pogodbah. Garancijski sporazum je novo jamstvo evropskega miru, zato ga moramo tudi mi pozdravljati.

DOPISI

BOROVNICA. Na dopis «Farana», priobčen v št. 22, z dne 29. maja izjavljam, da sem član tukajšnjega gasilnega društva že čez 30 let in načelujem društvu tudi že 24 let. V vsem tem času se ni gojila v društvu nikaka politika in se tudi danes ne goji. Da vladata v društvu sloga in red, je že lep dokaz to, da člani, pristaši vseh strank, vztrajajo v društvu in je bilo pred kratkim odlikovanih 12 članov. Med temi 5 z zlatimi in 7 s srebrnimi kolajnam. Da bi bile pri predzadnjem občnem zboru kake spletke zoper izvolitev moje osebe za načelnika, mi ni znano. Poudarjam pa, da sem bil pri vsaki volitvi novega odbora skoraj soglasno izvoljen za načelnika. (To bodi odgovor «Faranu» s pozivom, da se poboljša. — Anton Drašler, načelnik gas. društva v Borovnici in podnačelnik vrhniške gas. župe.

BOROVNICA. (Borovniški Pekel.) Marsikatera mnogo bolj oddaljena in manj vredna prirodna zanimivost si je pridobila med ljubljanskim občinstvom že dokaj boljši sloves in izkazuje številnejši poset kakor n. pr. znameniti *Borovniški Pekel*, ki nam je tako rekoč pred nosom. Kje tiči krivda? Premalo reklame? Najbrž ni bilo to glavna krivda. Bolj verjetno se nam zdi, da je manjkalo doslej pravega, za vse vrste obiskovalcev *primerne*, neopasnega pota. Splošno se je tožilo, da je dosedanja „stara pot“ čez Hudičev zob za premnoge izletnike presterna in pa ima o glavno napako, da vodi samo mimo *spodnjih dveh šumov*, zgornjim trem, dokaj lepšim slapovom pa se — izogne! Marsikdo se je zato vrnil razočaran ali pa si od drugega šuma navzgor sploh ni upal čez Hudičev zob in kajpada potem upravičeno zabavljal: ja, ali hodimo v Pekel, da plezamo ali da si ogledamo to znamenito prirodno posebnost v celoti in ne samo na pol! — Vsem tem in takim pritožbam bo upamo sedaj kmalu konec. Prijateljem prirode, osobito izletnikom iz Ljubljane, Vrhnike, Logatec in Cerknice sporočamo, da gradi sedaj Osrednji odbor Slovenskega planinskega društva *novi*, za izletnike, torej tudi za deco v spremstvu, primerno *pot* skozi vse romantično dobro, mimo vseh šumov, neštevitih skokov in brzic 300 m navzgor do prvega mlina, odkoder se vrneš potem čez Pokojišče nazaj v Borovnico ali na Vrhniko, na Logatec ali pa lahko podaljšaš izlet čez krasno razgledni Vinji vrh (984 m) ali pod njim po cestici na Rakek, Cerknico, ali pa tudi čez Kožljek in Rakitino v Preserje. Novo pot, ki je bila pretekli teden strasirana, sedaj nakopavajo, popravile so se markacije (g. Knafeljc), postavila se dve novi brvi, tudi kažipotne table so v delu. Upati je, da bo vse glavno delo do nedelje, t. j. 14. t. m., izgotovljeno in s tem odprta prilika, osobito ljubljanskim izletnikom, za nov lep prirodni užitek. Izlet skozi Borovniški Pekel priporočamo izletnikom posebno *spomladi in jeseni* ter sploh po večjih nalivih. Borovničani bi storili dobro, ako bi večkrat skozi leto kratko opozorili v časopisih, kdaj so prizori slapov v Peklu najlepši in pa da pazijo na markacije, kažipotne table ter eventualne potrebne poprave — saj je njih Pekel ob svojem času res občudovanja vredna prirodna posebnost, prav svoje vrste, na katero so lahko ponosni.

GORNJI LOGATEC. Naše delovne razpise so bližajo svojemu izpolnjenju. Ne misli, vsi naš trud in vsi naši napori so posvečeni Janesu, vaš brvi in najnujnejši nalogi: gradnji lasnega železnega obojušča. Letos bo stal naš Sokolski dom. Kar je

bilo lani še nemogoče, se bo dopolnilo letos. Vse, kar je v resnici sokolskega, naprednega v občini, vse giblje, vse dela, vse se žrtvuje. Stavbni material se pripravlja, dovaža, razlaga. Zidarska in tesarska dela so oddana. V nekaj tednih bo svedočila ponosna sirova stavba, kaj zmore tudi mala občina z vztrajnostjo in požrtvovalnostjo. Začeli smo častno stavljeni si nalogo, na nas je in na naših prijateljih, da jo tudi s častjo završimo. Podajmo si roke, Sokoli! Ko zjutraj vstaneš, Ti bodi prva misel, kaj boš danes storil za Sokolski dom, in ko se po trudopolnem dnevu vlegaš k počitku, si vprašaj vest, če si čez dan storil svojo narodno dolžnost! Zdravo!

JEZICA. Tiste manire, s katerimi je g. bivši „občinski“ tajnik Bizjak mislil komandirati celo faro, prinašajo „ta verni in ta počezni“ klerikalni politiki bankrot za bankrotom. Sicer jim ni ratalo, pogoltniti kmetijske podružnice, a kot vrhunec uradne poslovne nedostojnosti bo ostal zapomnjen žalostni primer, da sta Bizjak in župan Kos ovirala zborovanje te organizacije z izgovorom, češ, da bo to med klerikalnimi nristaši g. Verbiča izzvalo hudo kri! Te manire se prinesle g. Kosu neslaven pokop županske časti, pri čemer njegova ostavitev ni bila nobeno politično maščevanje, ampak z najvišjega mesta za grd prestopok izdana kazen. Te manire so peljale g. predsednika Katoliškega izobraževalnega društva na oblastno upravo, protestirat proti gospodinjstvu tečaj, kjer pa je g. Bizjak zopet mesto pohvale potegnil „ta kratko“. Ta korak mu je pridobil mnogo „sinpatij“ pri dekletih-gojenkah in pri objektivni javnosti. Primer najgrše maščevalnosti in onemogle jeze je tudi to, da so te manire odjedle gojenkam gospodinjkega tečaja podporo občine, in je ta neumesten sklep občinskega odbora med drugim prišel visokemu gospodu Bizjaku zopet to „srečo“, da je bil sramotno izbacen iz Kmetijske družbe! Če še to omenimo, da se je pisava v „Domoljubu“ izvajala popolnoma v duhu teh grdih manir in da je prinesla mnogo škode klerikalnim glavam, zlasti g. župniku, ter da ni prinesla kredita in poboljšanja katoliškim organizacijam, je jasno, da se bile do sedaj še vse Bizjakove manire za klerikalce zelo, zelo prazne. Zato smo novega župana Severja takoj opozorili na te manire in na g. Bizjaka. Radi ugotovimo, da nas je g. župan Sever prav zelo ubogal in da smo z njim docela zadovoljni. G. Bizjaka pa še dalje stran od županske pisarne! Vsi grozi seveda še niso poplašeni; Bog ne plačuje vsake obočete. Eno staro stvar, ki je celo tako starodavna, je v njej sam g. Ahlin z vsemi klerikalci vred ugotovil, da je zastarela, to častljivo sve-

Anton Stražar:

ZAVRŽENA LJUBEZEN

IV.

Pri Naratu bi bila razljutena Trdinka kmalu ubila Hrenovo Marjanico... Ljudje, ki so vse to videli, so govorili: «Ta shod na praznični ponedeljek na Krtini si bomo pa dobro ztiponirili!»

Iz Želodnika, ki je mala vas ob Dunajski cesti in spada k dobski fari, vodi na desno občinska cesta na Krtino. Ta vas enako spada še k dobski fari in slove daleč okrog s svojo starodavno, domača štiristoletno gotsko cerkvico, ki je posvečena sv. Roku.

Ta Krtinska cerkvica stoji na prijaznem holmu, imela je za časa divjih turških napadov na naše slovenske kraje tudi taborsko obzidje in posamezni stari krtinski očanci so včasih radi povedali nastopno pripovedko:

Ko so v davnih časih razsajali, ropali in morili divji Turki po deželi, so prihrumeli tudi na Krtino. Vsi prebivalci so bili za trd-

nim taborskim obzidjem. Žene, starički in otroci so goreče molili in zdihovali v cerkvi, prosili Boga, Marijo in sv. Roka pomoči. Krepki možje in fantje pa so stali na obrambni, da odbijejo ljutega nejevernika. Poveljnik Turkov je začel s handžarjem sekati v trdna taborska vrata; kar naenkrat pa mu odleti trska od vrat v oko, da je takoj oslepel. Ves v strahu zavpije proti svoji tolpi: «Odidimo takoj — tu je svetnik!» Turki so oddrveli naprej, kristjani pa so se oddahnili ter nato vso noč molili in prepevali.

Sleherno leto je med drugim cerkvenimi shodi na Krtini shod tudi na praznični ponedeljek pe velikih noči.

Prejšnje čase je bilo vse bolj živalno na ta dan kakor današnji. Fantje pa tudi možje so s krajcarji sekali poleg cerkve jabolka, pomaranče in pluhe, drugi pa so «na stavo» pri kamniških svečarjih in kramarjih s sekiro sekali inedene plošče, kakor so bile včasih zabavne šege.

Tako živahno vrvenje na praznični ponedeljek pri krtinski cerkvi je bilo tudi tisto leto, ko je Samčeva Katrica v drugi odšla z doma in ko je poteklo jedva par tednov po onem grozovitem strahu in nesreči, ki je doletela Primatovo mater ob hrastu v Škrjancu.

Med mnogimi, ki so prihajali na Krtino, so bili tudi naši znanci iz povesti: Godec Uriha, mladi Flašman iz Prapreč, mlada dva Trdine,

pa seveda tudi vsi tisti, ki so kopali zaklad v Škrjancu. Godec Uriha je s svojimi harmonikami šel v znano Naratovo gostilno, ki je na zapadni strani ravno pod holmom komaj dober streljaj od cerkve. Obenem pa je vabil vse svoje znance, naj pridejo po cerkvenem opravilu za njim na ples in zabavo.

Praznik je bil solnčen in okrog cerkve je rojilo kakor v čebelnjaku.

Med kramarji seveda ni manjkalo znanih Nace iz Krašnje. Imel je vedno največ mladega sveta okrog svojega šotora. Kramar Nace je tresel v mali vrečici devetdesetero zvitih števil in te so vlekli fantje «na stavo». Kdor je bil tako prav srečen, je dobil cel venec tržaških fig. Seveda, največ dobička pa je vlekel pri tem le kramar, ki je znal vrečico dobro pretresati.

Po slovesnem cerkvenem opravilu, ki je trpelo precej časa, je mladi svet, pa tudi precej možakov z ženicami, krenil po starim navadi pirhe zalivat. Nekaj jih je odšlo k Kovaču, drugi, ki so ljubili ples, pa k Naratu.

Tudi vsi naši opisani znanci so odšli k Naratu. Prav zanimivo je bilo poslušati, ko je Linkčev oče ošteval svoje znance-kopače: «Z vami jaz ne grem več zakladov kopati. Jaz sem se trudil, a vi ste mi pa vse odnesli. E, veste, fantje, to pa ni lepo!»

Očanec je bil zatrdno prepričan, da so mu fantje odnesli zaklad. Pa premeteni Flaš-

injo vesele medvojnne zgodovine pa smo mi Zerjavovci in „brezverci“ ter „sovražniki ljudstva“ zopet odkopali, da to ogromno ljudsko last vrnemo ljudstvu. Ceni se namreč vrednost te svetinje na 16.000 K veljave iz leta 1918., kar znese danes blizu 45.000 Din. Ko že načenjamo ta proces, ki bo sigurno izpadel tako, kakor mi pričakujemo, dobrohotno opomnimo klerikalne „mladine“ iz občinskega odbora, naj niti šuma ne pokažejo, da jim ni za pošteno razvozlanje Ahlinovih procentov. Dajte kralju, kar je kraljevega, dajte ljudstvu, kar je njegovega!

J. K.

ŽELEZNIKI. Slovensko bralno društvo praznuje dne 12. julija proslavo svoje 40letnice. Sosednja društva se prosijo, da na ta dan ne priredijo nobene prireditve, obenem pa se vabijo, da se polnoštevilno udeležijo te za naš napredni trg in vso okolico pomembne slavnosti. Na svidenje!

MOTNIK. Dne 24. maja smo imeli pri nas javen razgovor o podeljevanju kmetijskih kreditov in o davkih. Vseh poslušalcev nas je bilo nad 20, samih volilcev. Za razmere, kakršne vladajo pri nas, smo z uspehom lahko zadovoljni. Predaval je g. dr. Rape. Točno in duhovito nam je predočil celotni osnutek tega velevažnega zakona. Iskreno se zahvaljujemo g. predavatelju in složno želimo, da naj naši svobodno od ljudstva izvoljeni zastopniki izglasujejo zakon o podeljevanju kmetijskih kreditov. — Glede dopisa v «Domovini» št. 21. konstatiramo, da uismo v zvezi z osebnimi napadi na g. Kogejja, pač pa trdimo, da je res, da je g. Kogej kot predsednik kraj. šol. sveta kupil drva v Zajasvniku tako, da so stala postavljena v Motniku 450 Din en seženj, dočim so se v Motniku v jeseni dobila po 250 Din. Res je nadalje, da se je stara obč. hiša prodala za prenizko ceno, in res je tudi, da je g. Kogej hotel staviti novokupljeno obč. hišo pod popolno varuštvo Hranilnice, kar pa se samo radi odpora naprednih občinskih odbornikov ni zgodilo.

STUDENEC. Da izve javnost, kako se godi nam bolniškimi strežnikom v blaznici na Studencu, hočemo vsem čitateljem „Domovine“ sporočiti nastopno: Nekega dne je šel strežnik v polniško kuhinjo po svojih opravkih. Častita sestra Ema pa ga iznenadi s psovko, da nima v kuhinji ničesar iskati in da naj se takoj pobere vun. Ker pa ni bila njena zapoved v trenutku izpolnjena, se je sestra

Ema vsa razkačena vrgla nad strežnika ter ga začela prav nedostojno suvati. Uslužbenstvo, ki je bilo prisotno, se je zgražalo nad tem sirovim in nedostojnim postopanjem. To pa častiti sestri še ni zadostovalo. Šla je hitro se „opravičevati“ na vse strani, češ: strežnik razgraja po kuhinji in tako moti hišni red! Seveda, njej se je verjelo, ker častita sestra Ema, ki je voditeljica kuhinje, ne more lagati, že zato ne, ker je „častita“. Kljub temu, da ni strežnik ničesar zakrivil, je bil nato obveščen, da v ponovnem takem primeru — mora zapustiti službo. Ali je to kakšna pravica? Z bolniškimi strežniki, mislimo, bi se moralo pač nekoliko lepše ravnati. Saj moramo ves dan, od jutra do večera, biti v službi, brez kakšnega odmora, dočim si naše „častite“ lahko privoščijo primerne odmore. V prihodnje si bomo že poiskali pravice, ki se nam tukaj ne prizna. Častito sestro Ema pa oponinjamo, naj bo v bodoče vljudnejša, ker naše potrpežljivosti je konec.

ZALOG PRI LJUBLJANI. «Novem Lažljubju» od 4. t. m. me znani dopisnik po dveletnem odmoru zopet napada. Toda, ker ne najde nič stvarnega, si pomaga z lažjo, samo da blati. Pravi, da je povsod navada, da se dobava drv za šolo odda potom dražbe, le v Zalogu se to ne zgodi. Naši pobožni «Krekovci» gotovo slabo obiskujejo cerkev in ne poslušajo občinskih razglasov, sicer bi bili slišali, da je bila dobava drv oklicana v nedeljo 31. maja. Isto se je zgodilo tudi lani. Zakaj niste vprašali prej svojega zaščitnika, ki vam je obljubil postaviti že letos dom, preden ste v «Domoljubju» zapisali to laž. Ta bi vam bil povedal, da je bila dobava drv oklicana, ker je tudi on predložil ponudbo za dobavo. Da se pa drva ne zlože na šolskem dvorišču, to je zasluga vašega pristaša in zaščitnika, bivšega člana — krajnega šolskega sveta, ki je mnogo let dobavljal drva. Za to nezaupanje se vam bo gotovo o priliki lepo zahvalil. Pri tej priliki ste se morali tudi nekoliko obregnuti ob «Čitalnico», ki vam je najhujši trn v peti. Po ustanovitvi pred dvema letoma ste ji obljubili skorajšnjo smrt, a ker ta noče priti in se Čitalnica vedno lepše razvija v obupno vašo jezo, ji podtikate «žerjavovstvo», ker ji sicer prav nič drugega ne morete. Toda člani so poleg «žerjavovcev» tudi pristaši raznih drugih naprednih struj in so v njej združeni na prosvetnem polju vsi oni, ki so za napredek in prosveto in ljubijo

našo lepo domovino. Mislili ste, da nas uničite z ustanovitvijo vašega društva, pa ste se jako zmotili. Sčasoma bodo tudi tisti maloštevilni vaši pristaši sprevideli, kje je laž in kam jih nameravajo privedi razni separatisti in federalisti. Kako pristni «rimljani» ste, se je pokazalo prošlo nedeljo ob blagoslavljanju kapelice. Na vrhu štirih mlajev, ki so stali pred kapelico, niste dali prostora ne naši slovenski, kaj še državni zastavi, temveč so vihrale samo «rimske». Potem pa se še čudite, da vam obračajo lrbet vsi, ki ljubijo našo domovino. One zaslepljene, kateri tvorijo še vaš krog, pa vam iz srca privoščimo in jih pomilujemo. O lepo uspehih igrah pri «fari» pa raje molčimo. Vsi, ki so jih videli, so izjavili, da kaj tako «pretresljivega» še niso videli. Glede samolastnega oddajanja drv pa se bomo pogovorili še kje drugje, da si boste zapomnili, z lažjo jemati bližnjemu čast. — D r a š č e k.

ŠMARTNO PRI LITIJI. V nedeljo, dno 7. t. m., se je vršil v prostorih sokolske telovadnice dobro uspel sestanek agrarnih interesentov, na katerem je poročal g. Marn iz Ljubljane o agrarni reformi in zadržal agrarne zajednice. Sklenili smo tudi pri nas ustanoviti agrarno zajednico. G. Marnu so se za njegova temeljita izvajanja in pojasnila zahvalili zborovalci sami ter ga naprosili, da nas ob priliki ustanovnega občnega zbora zopet obišče. Pri nas in v naši okolici imamo na stotine agrarnih interesentov in mejašev z raznimi veleposestniki, ki pa do danes niso imeli zaščite. — Že ob priliki tega zborovanja so došle pritožbe in razne prošnje, katere bo prevzela zajednica in jih odposlala na pristojna mesta. Zato pozivljamo vse agrarne interesente, da zanesejo idejo močne nepolitične organizacije, med vse agrarne interesente, ker le v skupnosti in edinstvi bomo odpravili krivice in dovršili boj za pravico in poštenje. Zato, agrarni interesenti, vsi v zajednico!

GRADEC PRI LITIJI. V nedeljo 7. t. m. se je vršil na vrtu g. Jelnikarja v Gradcu lepo uspel ustanovni občni zbor krajevne organizacije sam. demokratske stranke. Zbora so se udeležili tudi zastopniki organizacij iz Šmartna in Litiije. — Na zboru so poročali gg. Fincinger, Pleničar in Jeriha. V odbor so bili izvoljeni: Rovtar Ivan, predsednik; Kržan Franc, podpredsednik; odborniki: Stei-

man je znal potolažiti očeta: «E, oče, čeprav niste takrat nič dobili, boste pa v drugo srečnejši. Nam pa se je itak vse izpremenilo v črepine...»

Presekarjev Jože pa je tudi pomagal svojemu tovarišu: «Verjemite, oče, ali ne, v resnici nisem od samega veselja vedel, ko sem vzdignil zaklač, kaj naj storim, pa sem kar zbežal z loncem. Pa ne smete si misliti, da bi se ne bil delil z vami. Ali, ko sem hudiča ugledal, sem se pa tako ustrašil, da sem letel kakor nor, se spodtaknil in padel. Iz lonca pa so se razsule same črepine. Ko sem se pobral od tal, sem kar brez lonca dirjal dalje. Veste, nesrečo smo imeli, bomo pa v drugo storili drugače! — A danes hodimo veseli, da ni bilo kaj hujšega. Vi ne boste nič plačali, vsak nekaj vržemo in za pijačo pa bo...!»

Linkčev očka se je končno nasmehnil in bil zopet dobre volje. Godec Uriha je sedel na zapečku, napravljen seveda kar po godčevsko. Okrog traka na klobuku je imel vsakovrstne cvetlice, zadaj pa zataknjeno petelinovo nogo, s kremplji nakvišku obrnjenimi. Krepčal se je ravno s suhim svinjskim mesom in potico, oboje pa zalival z vinom.

«Ti, Uriha, ti pa nisi nikoli sit in tudi žejen si vedno!» ga podraži mladi Flašman.

«E, kaj se boš ustil Peregrin, jaz tako delam, kakor so me mati moja rainka naučil,

pa je!» hitro odgovori godec in še dostavi: «Mar pa ti živiš od ptičjega mleka?»

«Ti, Uriha, povej nam zdaj kako zabavno, ker potem, ko boš melove vlekel, ne boš utegnil,» ga podreza Presekarjev Jože.

«Čakajte, čakajte, takoj vam povem eno, preljubi kristjani!... Veste, v Cerkljah na Gorenjskem so imeli svoje dni gospoda fajmoštra, ki ga je zelo rad culkal. Neko soboto je užival božjo kapljico pozno v noč. Ko ga v jutro kuharica zbudi, se je siromak kar ustrašil, kajti znal ni nič pridige. Kaj bo pa zdaj — — ? Kdor ima hudega mačka — je tisti dan njegova pamet zelo kratka! Pa k vsej sreči so imeli tistikrat v Cerkljah zelo brihtnega mežnarja. Temu je tisto jutro fajmošter potožil svoje težave. Brihtni Matevž se pa nasmeje in reče: «Veste, častiti, kozareček grenkega mi dajte vnaprej, pa vas vsega hudega rešim. Vi začnite danes pridigo o vsakdanjem kruhu, pa vmes tole vprašajte: «Preljubi kristjani, kaj je boljše kakor vsakdanji kruh?» Jaz se pa bom oglasil iz zakristije in rekel: «Vejo, gospod fajmošter, potica je boljša od vsakdanjega kruha!» Vi pa recite: «Če ti več veš, pa ti govori!»

Hitro sta se pobotala župnik in mežnar in končno tako izpeljala pridigo. Samo, da mežnar ni dolgo govoril, ker so mu vrli Cerkljani zabranili nadaljajo pridigo o «vsakdanji potici», toda župnik je med tem le bil rešen

zadrega in je naglo odkorakal s prižnice. In ko je bilo opravilo končano, sta jo mežnar in fajmošter mahnila naravnost v klet, kjer sta ga zvrčala takole, pogledjte — — —

Pri zadnjih besedah je Uriha nastavlil svoj kozarec na usta, ga zasukal in izpil, kakor bi trenil.

To je bilo smeha med pivci! Mladi Trdin je s svojo ženo sedel ravno v kotu pod božjim razpelom in je zdaj pa zdaj plašno pogledal proti vratom, kakor bi česa boječe pričakoval. Ženi se je to obnašanje moževo zdelo zelo čudno. Kajti vedela je, da Jaka ne sovrži vinske kapljice; a danes pa pije kakor bi bil orok. Odkod je izvirala ta Jakova raztresenost?

Ko je bil Jaka pri slovesnem cerkvenem opravilu, je tam videl tudi znano klepetuljo, Ordinovo Jero; videl je tudi, kako je ta zločesta ženska iskala prilike, da bi govorila z njegovo ženo — Jaku se je kar dozdevalo, kaj namerja — gotovo je kje doznala o njegovem skitem znanju s Hrenovo Marjanico. Kjer je ena nezgoda, tam se ji še druga rada pridruži. Jaka je ugledal pred cerkvijo tudi svojo znanko grešnega znanja, Hrenovo Marjanico. In končno — o smola! — sta obe še kakor nalašč se znašli poleg drugih gostov v Naratovi gostilni...

V tem mučnem stanju Jaku ni bilo več obstanke v gostilni. Z izgovorom, da mora malo

ner A., Tišler F., Majhenšek F., Jeriha Avgust in Jelnicar Tone. Novi odbor nam daje popolno garancijo k novemu razmahu naše misli. Dne 29. t. m. pa se vrši sestanek krajevnih organizacij Litija, Gradec, Šmartno in «Edinosti», Litija, na vrtu g. Jelnicarja. Sestanka se udeleži tudi g. dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane. Po sestanku se vrši prosta zabava. Na ta sestanek že danes opozarjamo vse prijatelje naše misli. Natančnejši spored še objavimo. 29. junij naj bo praznik naše misli.

CATEŽ. Večkrat se v „Domovini“ čita o razmerah v raznih občinah. Zato sporočamo čitateljem tudi naslednji dogodek iz naše občine: Naš gospod župnik je bil zelo razburjen, ker dne 22. marca ni bilo v občinski pisarni podpisano zadolžno pismo za posojilo. Ker pa zna stvar po svoje zasakati, je sam vzel zadolžnico in šel okrog ter dobil podpise, ker se je vsak bal zamere. Zanimivo pa je, da sta jo kot prva dva podpisala najhujša klerikalna nasprotnika in samostojneža, druga dva strica pa sta pristaša narodnosocialne stranke. Toda naj le podpiše ti možje, mi bi ne marali in ne mogli, kajti vsi vemo in župnik tudi, da se zdaj denar težko dobi, ker vse le s težavo in po nizki ceni prodajamo. Navzlic temu pa je župnik naprosil tako ogromno posojilo in ni pomislil na tiste davkoplačevalce, ki so tako revni, da si niti soli ne morejo kupiti, a bodo vseeno morali zbrati še zadnje ficke za župnišče. Župnik je dal v načrt župnišča dostaviti še dve sobi za kaplana, dasi že 30 let nismo imeli nobenega kaplana. Njegovo stanovanje pa le mora biti. Kaj pa mar župniku za farane, samo da bo narejeno lepo župnišče!

ORTNEK POD VELIKIMI POLJANAMI. Mirni in tihi smo mi «Dolinci», kakor nas imenujejo bližnji sosedje, zato smo Vam, g. urednik gotovo bolj malo znani. Imamo sicer svoje napake, kakor vsi ljudje, a ponosni smo sami nase in se zavedamo, da živimo v lepi nacionalni državi. Ali naj še torej dolgo gledamo napis: «Restoration Ortenegg»? Fejl — za enkrat.

TOPLICE PRI NOVEM MESTU. V nedeljo 24. maja je priredilo tukajšnje sokolsko društvo v proslavo 75 letnice Masaryka, predsednika ČSR, «Masarykov večer» z govorom, petjem in telovadnimi točkami. S to prireditvijo je «Sokol» zopet pokazal, da prav pojmuje sokolske mise ter da deluje vsestransko za procvit mladega in z mnogimi težkočami se borečega društva. Vse točke sporeda so bile dobro izvršene; telovadci(ke) pa so pokazali, da znajo lepo in disciplinirano nastopati. Zelo lep napredek je poznati ravno pri orodni telovadbi. Po izčrpnem

na prosto, se je kratko odpravil od žene, rekoč, da se takoj vrne — a je odšel venkaj z naglim korakom in sličnimi občutki kakor kak obsojenec.

To priliko, ko je Jaka odšel na prosto, takoj porabi Grdinova Jera ter v največjem vrvežu plesalcev pove Trdinki nekaj na uho. Da je morala biti ta novica zelo važna, se je kmalu razvidelo.

Komaj so plesalci zopet posedli okrog miz, — plesala je tudi Hrenova Marjanica — kar se kot blisk pojavi Trdinka pred njo. V obraz je bila vsa divja, oči so ji bliskale križem...

Trdinka brez vseh besedi pograbi Marjanico za lase in jo začne butati v zid... Seveda je bilo takoj polno pivcev okrog razljutene ženske in so jo zgrabili; Trdinka pa začne vpiti: «Zakaj me ne pustite v miru? Jaz ji pokažem, tej zapeljivi vlačugi! Vi še ne veste, kakšno sramoto mi kuha!»

Z veliko težavo se je komaj ljudem posrečilo, da so ukrotili strahovito razljučeno Trdinko. Kar vedno in vedno je silila nazaj proti Marjanci, ki je jokala kakor otrok. Uvidevši pa Trdinka, da se ne zmore več znašati nad dekletom, odide iz gostilne brez slovesa kakor furija — za Jakom...

sporedu se je razvila lepa in neprisljuna prosta zabava. Agilnemu društvu je na lepem uspehu častitati. Škoda pa je, da za to lepo prireditev ni bilo večjega zanimanja od strani naprednega občinstva, in da je bila udeležba od strani domačinov tako mala. Z odsotnostjo in z omalovaževanjem za sokolske prireditve se jemlje agilnim sokolskim delavcem le veselje do dela. Napredek Sokola je napredek domačega kraja, zato za sokolske prireditve več zanimanja! Zdravo!

HRASTNIK. Hrastniška krajevna organizacija demokratske stranke sklicuje za soboto dne 13. junija v gostilno g. Dolinška «Pod Skalo» javen shod, na katerem poroča gosp. dr. Bohinjec iz Ljubljane o spremembah v novem pravilniku za bratovske skladnice. Predavanje bo za rudarje vrlo zanimivo, zato opozarjamo naše somišljenike, da povabijo čim največ mogoče poslušalcev. Ker se gosp. predavatelj odpelje z vlakom že ob 8. uri, je pričetek zborovanje točno ob pol sedmih.

Tajnik.

SV. MARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Da peša vera, tega so krivi večinoma sami dušni pastirji. To ve že marsikdo in tudi jaz sem se nedavno prepričal, kako znajo ti posamezni dušni pastirji ljudi vleči za nos z najbolj plitkimi neumnostmi in nezmisli. Poslušal sem pri svetem misijonu pridigarja, ki je govoril o škodljivosti alkohola in je povedal tudi nastopno dogodbico, ki je zrasla v njegovi brihtni glavi: «Bila sta nekoč dva človeka upijanjena in ko sta šla spat, je izbruhnil požar, ki je upepelil vse. Ko so ljudje naslednje jutro šli gledat na kraj nesreče, so našli na postelji samo pest kosti!... Kakšna duhovitost! Požar je upepelil vse, vendar pa so ljudje našli pest kosti — na postelji! Verniki, ki smo poslušali to pridigo, smo zmajevali z glavo in dejali: «Nak, taki pridigarji! nas ne morejo utrjevati v veri in verskih naukih!»

LASKO. Malo! Kolovodje SLS! V okraju Lasko iščejo pridnega dopisnika za «Slovenskega Gospodarja» in «Slovenca» Prvenstvo imajo oni, ki znajo klerikalno lagati in so izurjeni v kivanju. Nesrečni Deželak in šibar Marijegraške občine imata že vse svoje dopisniške brihtnosti izžrpane, a ubogi Potokar in Jurjevčev Rude pa imata gr. diva cele vagone. Ker pa je nevarnost, da to vse nekam zastane in se skvari, zato se v imenu krščanskem prosi dopisniške pomoči. Kdor se oglasi, bo imel za več sto dni odpustkov.

LASKO. V zadnji številki hlapca habsburške Avstrije, v «Slovenskem Gospodarju», je neko klerikalno dopisunče iztreslo vso svojo zalogo brihtnosti

Ordinova Jera, enaka Judežu Iškarjotu v ženski podobi, se je zdaj začela smukati okrog Marjanice, govoreč ji priliznjeno:

«Oh, ti revica, tega pa ji ne smeš odpustiti, tej grdi! Pojdi najprvo k dohtarju, da ti napiše testat, nato pa kar k advokatu! Naj vidi ta grda baba, kaj se pravi take ženske kakor si ti v nosečem stanju, suvatl in tepsti!...»

Vsi pivci, zgodnji in pozni, ki so odhajali ponoči domov, so se menili spotoma: «Ta shod na Krtini si bomo pač dobro zapomnili. Kaj takega pa še ne, kar smo videli danes!»

Razumljivo je seveda tudi, da sta tisto noč Jaka Trdin in njegova žena presneto slabo spala. Ko je Jaka uvidel, da nima miru pred razsrjeno svojo ženo, je z jezo odšel venkaj, spat na svislj... »

A še dolgo ni mogel zaspati na svisljih. Živo so mu stopali pred oči vsi ljubezenski dogodki s Katrico in z Marjanico. Slišal je fante, svoje nekdanje vrstnike, ki so peli zunaj na občinski cesti v jasno, toplo noč:

«... najlepša je mladost, mladost, ne bo je več nazaj...»

Milo se je storilo Jaku pri srcu in krčevito je zahtel, tiščeč svoj obraz v dlani. (Dahje.)

nad tukajšnjimi samostojnimi demokrati. Očividno mu ni všeč, da so naši dopisniki sami duhoviti in ugledni možje, in jim nima kaj slabega očitati. Dopisnik tega umazanega lista je tudi tako predrzen, da imenuje «Slovenskega Gospodarja» za najbolj pošten list, mesto, da bi obžaloval njegovo ostudno zgodovino. Mogoče smatrajo klerikalci ta list zato za pošten, ker se je svoj čas boril, v škodo vseh Slovanov, za interese Nemcev. Tudi so naši klerikalci tako naivni, da žele, da bi jih mi hvalili zato, ker so privedli občino Sv. Krištof skoro na psa. Končno so omenili svojega kočijaža Hrastnika, ki jo je kot član okrajnega zastopa popolnoma zafulal. V ostalem pa dopisun svoje brezpomembne čenčarije zaključuje z neizbežnim priznanjem, da demokrati v laškem okraju lepo napredujejo. In to je glavno!

SV. JEDERT NAD LASKIM. Naš klerikalni vodja V. S. je ves v zadregah kakor takrat, ko ga je g. župnik opozoril zaradi čudnega življenja. Zaman se v potu svojega obraza trudi za obstoj SLS in nič mu ne pomaga njegova brihtnost. Toda možakar naj ne misli, če je v nekaterih ozirih neprekosljiv, «kras» SLS, da je tudi pri agitaciji tak veleum.

TRNOV HRIB NAD LASKIM. Gospod Josip Ulaga, «baron von Hudajama», še zmiraj rad po svoji stari navadi pohvali SLS. Nič kaj všeč mu ni to, da smo tukaj sami demokrati. Tudi «Domovina» ga v oči bode, zato hujska proti njej, da brezverska itd. Zagovarja pa «Slovenskega Gospodarja», ker zna tako neprekosljivo lagati. Klerikalni okusi so pač različni...

SEVCE PRI SV. MARJETI. Elaszupan občine Sv. Krištof igra vlogo malega Stipice Radiča. Radi sramote si ne upa nikamor in tiči za pečjo ter kuje načrte, kako bi podrl nepremagljive stebre JDS v naši občini. Jezi ga, ker ga gotovo ne bo njegov generalnimus lepi Tonče zapisal v knjigo svojih junaških gardistov.

KAPELE PRI BREŽICAH. V nedeljo, dne 7. t. m., so se vršile pri nas občinske volitve, ki so končale s popolnim porazom klerikacev. Dočim so klerikalci dobili pri skupščinskih volitvah še 170 glasov, so rešili sedaj komaj 54 glasov. Naprednih glasov je bilo 220. Klerikalci so radi tega poraza zelo poparjeni.

MARENBERG. Naš Mirko Lešnik je prišel nazaj — v prelepi marenberški raj. Nekaj je zmisli, napravil tako — prijel je za «plajbez», napisal tako: «Vi demokrati, počakajte malo — pri občini vas je mnogo premalo. Jaz prišel sem zdaj, da bo odborikov več — zgago bom delal, napravil pa neč...» Prsrčno se Lešnik sedaj smehlja — ker Mikuletič po njegovi viži skaklja. To sta dva pristaša vroče krvi — kramljata po svoje, kar se jima zdi. Oj sveti duh, zoper tebe je marsikdo grešnik — le-tega ne vesta Mikuletič in Lešnik...

HUM PRI ORMOŽU. V tukajšnji prenovljeni krajni šolski svet so izvoljeni: načelnik g. Puklavec Ludovik kmetovalec v Frankovcih, načelnikov namestnik g. Štampar Franc, kmetovalec v Frankovcih, ter šagajnik g. Keček Ludovik, posestnik na Humu. Vsi izvoljeni so zavzeti za procvit domače šole. — Zadnje poročilo, da so tatovi v prejšnjem tednu vdrlj na Humu pri Ormožu v vilo g. Piriha iz Ptujja ter odnesli raznega blaga za 15.000 Din, je neosnovano. G. Pirih tam sploh nima vile in niso tatovi na Humu nikjer pokradli, marveč imamo pred takimi zlikovci že precej časa mir.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZGODNEJE KOSITI, POZNEJE TRGATI!

Ta klic naj se razlega po vseh naših krajih! Naj ga čujejo in se po njem ravnaajo vsi naši živinorejski kraji in naj ga uvažujejo tudi vsi vinski kraji. Pri nas imamo dva glavna pridelka, to sta k r m a in v i n o. Pri

obeh delamo še velike napake. Po živinorejskih krajih spravljamo seno z naših travnikov navadno prekasnno, po vinskih krajih pa trgamo prezgodaj. Glede košnje si moramo predočiti, da je kasneje pokoseno seno manj okusno in manj tečno in da je škoda, ki jo na ta način trpimo, velika. Praviloma bi morali kositi, ko začne trava kazati svoje latje in klasje, ne pa v polnem cvetju ali pa še pozneje. V tem času zgubi seno že na svoji tečnosti, in sicer vsled prešanja in oploditve trav. Kakor je treba zeleno rž dosti zgodaj kositi ali pa zeleno turščico, ravno tako je delati tudi pri travi. Pri nas je živinoreja glavna panoga kmetijstva, ki jo moremo in moramo dvigniti s pomočjo boljše gajenja, ki obstoja tudi v tem, da pokladamo živini bolj tečno seno kakor ga danes spravljamo. Tega pa dobimo s košnjo, ki je dosti zgodnja, ali bolje rečeno, ki je v pravem času izvršena. Zgodnje košnje (koncem maja in pričetkom junija) poznamo sicer tudi pri nas, toda le redko se pri nas izvajajo. Vsak čaka daljšega ugodnega vremena, ki nastopi običajno šele sredi junija, ko je glavni čas cvetja navadno že pri kraju.

Po vinskih krajih kvarimo pa naš glavni pridelek, ki ga imamo v vinu, s tem, da prezgodaj trgamo in da dobivamo na ta način slabši pridelek. Vsako leto se opozarjajo vinogradniki na to, da je treba s trgatvijo počakati, da nam grozdje bolj dozori. Navadno najdejo te besede le gluha ušesa. Komaj je grozdje za silo zrelo, pa že hiti vse v trgatve. Na razliko, ki se pokaže pozneje v dobroti vina, se nihče ne zmeni. Nepobitno dejstvo je, da nam taka vina iz premalo zrelega grozdja kvarijo vso poznejšo vinsko kupčijo. Če se ima vino doma popiti, dobro. Potem se lahko porabi vsak cviček. Če nam je pa na tem, da se vino gladko in dobro proda, se moramo pa potruditi, da pridelamo kaj boljšega in da kupce z dobrim vinom pritegnemo.

Seveda ima pri košnji in pri trgatvi svojo besedo tudi vsakokratno vreme. Toda večkrat se zamudi ugodna prilika, pa zgolj zaradi tega, ker se vse preveč krčevito držimo naših starih navad. Bodimo tudi na to stran bolj pozorni in preudarni. S košnjo ni odlašati, s trgatvijo se pa ne prenačljiti!

POIŠČIMO PREDENIČNA GNEZDA!

Sedaj, ko se je začela razvijati druga košnja detelje, je čas, da se ubranimo velike škode, ki jo dela sleherno leto predenica (predlenc, živa nit) po naših deteljiščih. Ta zajedalka nam dela silno škodo ne le s tem, da nam uničuje košnjo tistega leta, ampak tudi še pozneje, kajti kjer se naseli ta škodljivka, tam je tudi detelje konec.

Pri nas se zmenimo za predenico in njeno škodo navadno šele takrat, ko je že prepozno, ko se je predenica že razpasla in je glavna škoda že storjena. Vidimo jo šele takrat, kadar se nam že od daleč prav očitno pokaže v podobi tistih rumenih lis, tistih okuženih in pokončanih mest po deteljišču. Takrat je pa glavna škoda že gotova in vsa naša pomoč za tisto leto že preveč zamujena.

Če hočemo priti predenici o pravem času do živega, ne smemo čakati, da se nam po svojih rumenih lisah že od daleč pokaže, ampak jo moramo zatreči, kakor hitro jo izsledimo med deteljo. *Takoj o prvem času njenega nastopa!* Potem lahko rešimo deteljo pred njenim uničevanjem. V tem času imamo tudi najmanj dela z njo, ne glede na to, da nam v prvem času tudi ne napravi še svojega cvetja in semena in se nam ne more na ta način naprej ploditi in širiti, bodisi po použitju krmi in po gnoju ali pa sploh ob času košnje in sušenja. Vsaka prepozna pomoč ima lahko za posledico, da se nam predenica na en ali na drug način razširi in naprej zaseje.

Zaradi tega je naša dolžnost, da predenico o pravem času zasledimo, namreč takoj, kakor hitro se pokaže. Treba tedaj da deteljišča sedaj pred drugo košnjo *velikrat pregledujemo*. Predenica se

pokaže navadno proti sredi junija, ko nastopi gorkejšee poletno vreme. Tedaj v drugi košnji detelje, bodisi lucerne ali pa domače detelje. Pri lucerni moramo biti še previdnejši, ker nam predenica uniči napadeno deteljo za dolgo vrsto let.

Če smo predenico zasledili, naj se napadeno mesta zaznamujejo s količki ali pa vejicami, da jih laže najdemo, ko se lotimo pokončevanja. Kako je predenico uničevati, o tem se je pisalo tudi že v tem listu. Z močnim štupanjem z apnenim dušikom ali kajnitom jo pokončamo, detelje pa ne. Prej pa je napadeno mesta pokositi in dobljeno deteljo tako ven znositi, da se nobena nitka ne raztrosi, kajti vsaka nit daje nove rastline in nova gnezda. Ker se predenica hitro razleze naokrog, je previdno, če pokosimo deteljo okrog napadenih gnezd še pol metra naprej in če ves ta prostor poštopamo. S tem zajezimo popolnoma njeno nadaljne prodiranje.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na novosadski blagovni borzi se je dne 9. junija trgovala pšenica po 460 Din, turščica baška po 197 Din 50 para do 210 Din. Z drugim žitom skoro ni nič kupčevanja. Moka «O» pa se trži po 700 Din za 100 kg.

ZIVINA. Na živinskem sejmu v Mariboru so dne 9. junija bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 8 Din 25 para do 9 Din; poldebili voli 7 Din 50 para do 8 Din; biki za klanje 5 Din 50 para do 7 Din 50 para; debele krave 6 Din 50 para do 7 Din 50 para; krave klobasarice 3 Din 50 para do 4 Din 50 para; molzne in breje krave 5 do 7 Din; mlada živina 6 Din 50 para do 8 Din; teleta 10 Din do 11 Din 75 para. Cene mesu: govedina 12 do 20 Din; teletina 15 do 22-50 Din; svinjina 15 do 30 Din. Za konje in krmo ni bilo cen.

Kratke vesti

== **Vrednost denarja.** Dne 9. junija se je dobilo na zagrebški borzi v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 834 do 846 Din; 100 italijanskih lir za 285-89 Din; 1 dolar za 59-20 do 60 Din; 100 švicarskih frankov za 1153 do 1163 Din; 100 francoskih frankov 290 do 296 Din; 100 češkoslovaških kron za 175-80 do 178-20 Din.

BELEŽKE

+ **Kaj so naredili klerikalci za kmeta,** tega dr. Korošec na nedeljski seji vodstva SLS niti omenil ni. Tega seveda zato ni storil, ker ni mogel, kajti klerikalci ne morejo ničesar pokazati, ker niso po volitvah še ničesar dosegli v Narodni skupščini za našega kmeta. Oni so se pač pripravili o cirilici in takih stvarih, ki so za gospodarsko življenje našega kmeta brez pomena, niso pa ničesar storili za zadovoljitev kmetским potrebam. Zato je tudi dr. Korošec slovesno molčal o delu klerikalne stranke za kmetško ljudstvo in je samo pel jeremijade o zavoženi politiki opozicijskega bloka. Vsak ptič po svoje — pravi pregovor.

+ **Sporazum in klerikalci.** Dr. Korošec je v nedeljo na seji vodstva klerikalne stranke izjavil, da sporazum, ki bi ga radi radičevci sklenili z radikali, ne predstavlja tega, kar si je zamišljala opozicijski blok pod sporazumom. Najlepše pri vsej stvari pa je, da dr. Korošec v trenutku, ko se odločuje usoda obstoja opozicijskega bloka, ni ničesar povedal, kako si predstavlja klerikalna stranka sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Govoril je pač o federativni ureditvi države in omenjal avtonomijo; kako pa se naj vse to zvede, kar hoče imeti, dr. Korošec ni znal niti namigniti. To je znak, da se klerikalna stranka bori samo s praznimi besedami, da pa sama ne ve, kaj prav za prav hoče in kako naj zvede, kar proglašja za svoja načela. Radičeva

stranka, ki šteje 60 poslancev, je morala kapitulirati s svojimi separatističnimi zahtevami pred državno in narodno politiko Narodnega bloka, klerikalci pa menda tudi ne mislijo, da bodo s svojimi rošec, ki še vedno pridiguje klerikalno avtonomijo, o 20 poslanci prodri z glavo skozi zid enotne fronte Narodnega bloka. Zato je tembolj smešen dr. Korošec, kateri živkajo že vrabci, da je za vedno pokopana. Mnenja pa smo, da bi bili tudi klerikalci za vsak sporazum z radikali ali pa tudi s celotnim Narodnim blokom, če bi jim ga kdo ponujal. Na to pa seveda nihče ne misli!

+ **Pučljeva mlatilnica.** V «Kmetijskem listu» je pričel g. Pučelj priporočati kmetom «Narodni dnevnik», ki mlati samo prazno slamo. To je namreč glasilo par ljubljanskih gospodov, predvsem veletrgovca Jelačina, ki bi na vsak način radi igrali v javnosti kako vlogo, pa ne vedo, kako bi to načeli. Pučelj, o katerem pravijo, da je šegav in da rad po ribniško potegne koga za nos, misli menda s priporočanjem tega lista, ki mlati in prodaja v svojih predalih samo prazno slamo, potegniti tudi naše kmete. Pa se bo bržkone zmotil, ker imajo kmetje že v Pučljem glasilu «Kmetijskem listu» dovolj prazne slame!

DOMAČE NOVOSTI

* **Prihod krajevske dvojice na Bled.** Beograjsko časopisje poroča, da pride v drugi polovici tega meseca kraljevska dvojica na Bled, kjer ostane vse poletje.

* **Medvedova slavnost v Kamniku.** V nedeljo so odkrili v Kamniku spominsko ploščo na rojstni hiši pesnika Antona Medveda. Slovesnost je bila veličastna in ji je prisostvovala velika množica ljudi.

* **Na progi Ljubljana-Beograd** bodo letos stare in večinoma že trhljene tračnice zamenjane z novimi. Od Beograda do Broda je delo že izvršeno, na ostalih delih pa bo dovršeno do jeseni. Po novih tračnicah bodo vlaki baje mnogo hitreje vozili.

* **Sreča Vas išče!** Ne zamudite! Nakupite ali naročite si takoj srečke velike efektne loterije: 300 dobitkov vrednost 15.550 Din. Srečka stane samo 5 Din. Naročite tudi za svoje znance in priložite naročilu znamko — na naslov: «Narodno kulturno društvo M a l a Nedelja.» Ako naročite 10 srečk, dobite eno zastoj.

* **Težka obsodba dr. Koroščevega glasila.** Mariborska „Naša Straža“, ki je osebno glasilo dr. Korošca in štajerske politikujoče duhovščine, je eden najbolj strupenih listov v vsej Jugoslaviji. Dokler se je skrivala za imuniteto klerikalnih tigrov, ji sicer ni bilo priti do živega, čim pa je prejenjalo tigrovsko odgovorno uredništvo, je bilo proti „Naši Straži“ v en mah vložnih okrog 30 tožb. Posebno zanimiva razprava proti „Naši Straži“ se je vršila v torek, in sicer radi predrznih obtožb, ki jih je „Naša Straža“ tekotom volilnega leta objavila proti g. Robniku, nadučitelju pri Sv. Jurju ob Pesnici, in še proti nekaterim uglednim naprednjakom. Ob enem je bil radi istih tiskovnih zločinov obtožen tudi stari grešnik „Slovenski Gospodar“. Obravnava je izpadla tako, da sta „Naša Straža“ in „Slovenski Gospodar“ oboje na 900 Din globe in na plačilo vseh stroškov, obenem pa še morata objaviti preklice svojih grdih obrekljivosti. Seveda bo temu žigosanju obeh mariborskih klerikalnih organov sledilo še marsikaj novih.

* **Nesreča klerikalnega poslanca g. Frana Škulja.** Župnik in poslanec France Škulj se je preteklo nedeljo z motorjem odpeljal iz Ribnice proti Ljubljani. V bližini Turjaka je motorni voz trčil v neki avtomobil in se razbil. Poslanec je dobil znatne poškodbe. Prepeljali so ga na grad Turjak, kjer so mu nudili prvo pomoč. Upati pa je, da kmalu okreva.

* **Nesreča s kolesom.** Kaplan Govekar, ki službuje v Krškem, se je v nedeljo popoldne

ponesrečil s kolesom na cesti pod Smlednikom. Ko se je vozil na tamošnjem klancu, je vanj pridrdral neki drugi kolesar na motorju. Kaplan Govekar je bil tako močno vržen ob tla, da si je zlomil nogo ter se onesvestil. Še istega dne so ga prepeljali v ljubljansko bolnico, dočim neprevidni motorni kolesar še ni dognan.

* **Nesreče pri streljanju s topiči.** Na binokostni ponedeljek je bil nevarno ranjen sin posestnika Pencata iz Malih Vodenic od topiča, s katerim so streljali pri žegnanju. Neprevidnost pri streljanju z možnarji je rodila že dosti nesreč in tudi mladi Penca bo najbrže zgubil vid na obeh očeh. Prepeljali so ga v zagrebško bolnico. Isti dan se je ponesrečil tudi neki mlad dečko v Novem Lurdu. Tudi ta je dobil precej težke poškodbe.

* **Nesreče v Trbovljah** so spričo težavne službe, ki jo opravljajo rudarji in delavci v tamošnjem revirju, prav pogoste. V torek sta se zgodili kar dve nesreči. Mlademu Frančetu Erženu je voziček z opeko zdrobil glavo, da je nesrečni fant bil takoj mrtev. Na vzhodnem okrožju revirja pa je zasulo pri kopanju premoga dva rudarja, Franca Stoklasa in Franca Zeliča. K sreči so prihiteli tovariši na pomoč in so oba zasuta rudarja rešili po dveurnem odkopavanju.

* **Samomoril se zadnje čase v Ljubljani** in okolici neverjetno množijo. Oni dan so potegnili iz struge pri Vevčah truplo Viktorja Nagyja, upravitelja ljubljanske Vnovčevalnice, ki si je pred 14 dnevi zaradi živčne razruvanosti poiskal smrt v mokrem grobu. V torek pa se je v Ljubljani zaradi čudne duševne pobitosti obesil 26letni Viktor Krobath. Pri Lazah pa so potegnili iz Save ženo ljubljanskega železniškega uslužbenca, Josipino Cerar, ki je dne 5. junija odšla z doma in se podala v vodo. Množiči se primeri samomorov naravno precej razburjajo ljubljansko javnost.

* **Zopet dve smrtni obsodbi.** Pred porotnim sodiščem v Celju je bil te dni obsojen na smrt Jožef Hotko, ki je pred meseci umoril trgovca Kraljiča. — V Novem mestu pa je porotno sodišče prisodilo vrv Milanu Esapoviču, ki je lani v oktobru v Vrtinski vasi s sekiro usmrtil zakonca Verdolja ter ju oropal.

* **Tragična smrt.** V nedeljo se je v Mariboru zastupila z lizolom 28 letna Pavla Srebre, hči trgovca. Vzrok samomora je baje nesrečna ljubezen.

* **Štorklja na cesti.** V nedeljo zvečer je posestnico Marijo Hafvik iz Podbrežja prehitela materinska sreča in je na cesti povila krepko dete. Mati in otrok se dobro počutita v oskrbi mariborske bolnice.

* **Smrt v Dravi.** Šestnajstletna železničarska hčerka Marija Trobentar iz Pobrežja pri Mariboru je pasla koze ob Dravi. Ker pa je sirotica bolehal na padavici, je bržčas dobila napad in je zdrknila v dravske valove. Njenega trupla doslej še niso našli.

* **Kobilice v Hercegovini** V posameznih krajih v Hercegovini so zadnje dni kobilice začele uničevati polja. Že lani so storile mnogo škode, toda letos jih je vse večje število. Kmetje se te nesreče ne morejo dovoljno ubraniti.

* **Millijonske globe vojvodinskih trgovcev.** Nekateri novosaški trgovci so se upirali plačati predpisane davke, dočim so že prej prijavili povsem netočne podatke o svojem poslovanju. Posebna komisija finančne delegacije je ugotovila, da so navajali do šestkrat manjše vsote svojega prometa, kakor odgovarja dejstvom. Vsi zadevni trgovci so bili radi tega obsojeni na občutne globe, ki dosegajo milijone, v enem primeru pa celo 5 milijonov dinarjev.

* **Nečloveški oče.** V Bosanskem Brodu so te dni aretirali delavca Milana Vuksana, ker je svoje otroke mučil z gladom. Zaprtil jih je

v sobo in jim ni dal nobene hrane, sam pa je med tem izvrševal razne nečednosti z nepoštenimi ženskami. Hčerka Ljubica je umrla radi lakote, starejšega sina pa so našli nezavestnega. Oba otroka sta bila osem dni brez hrane.

Iz raznih krajev

* **V Škofji Loki** je bilo v noči od sobote na nedeljo vlomljeno v fotografski atelje g. A. Blaznika. Tat je odnesel fotografski aparat in nekaj drugih predmetov.

* **V Vurbergu** se je obesil posestnik Jože Černe iz Krčevine. Otroci so ga našli obešenega v gozdu. Domneva se, da se mu je omračil um.

* **Pri Sv. Jederti nad Laškimi** je umrl upokojeni rudar Anton Hribar. Pokojni je bil vnet pristaš JDS. Blag mu spomin!

Pismo koroškega kmeta

Prejeli smo in objavljamo nastopno zanimivo pismo zavednega kmeta v zaslužjenem Korotanu:

Enkrat se moramo tudi mi koroški kmetje oglasiti. Mislim sem, da pri nas na Koroškem „Domovina“ nima veliko naročnikov. Prišel sem pa zadnji četrtek v Celovcu z nekimi izobraženimi kmetom skupaj ter sva govorila o „Domovini“. Zelo sem bil radoveden, kaj mi bo on povedal. Sodial je o tem listu takole: Domovina je list, katerega vsak človek lahko bere in tudi razume. Ona ti pove resnično kar drugo klerikalno časopisje zamolči.

Ta mož je bil včasih naročnik „Domoljuba“. Pri-povedoval mi je, da piše „Domoljub“ čisto preveč napeto klerikalno. Novice, ki zadenejo kakšnega klerikalnega pristaša, pa vse zamolči. Radi tega je pa „Domovina“ boljša, ker piše vse odkritosrčno. Sklenila sva na to, da bova „Domovino“ razširjevala.

Mi Korošci se ne moremo vmešavati veliko v vaše strankarske zadeve. Pri nas imamo samo eno in sicer Koroško slovensko stranko. Pač čutimo, da smo v Avstriji. Ako bi pa mi bili pod Jugoslavijo, bi se tudi pri nas ta naša stranka razcepila in SDS. bi dobila pri nas precejšnjo moč. Tudi mi nočemo trobiti vsi v en klerikalni rog in ne bomo pozabili nikoli tistih, ki so nas že enkrat rešili, a žalibog samo za kratko dobo. Tedaj pred nesrečnim plebiscitom smo se počutili svobodni in močni. Na svoji zemlji prebivamo še danes, a se ne počutimo doma.

Precej živahno je bilo tudi pri nas gibanje glede priključitve Avstrije k Nemčiji. Seveda je zdaj skoro ves svet proti veliki in mogočni Nemčiji. Pozabili pa ne bomo, kaj je „Domovina“ pisala, da namreč vlada kraljevine SHS. ne bo trenutka prezrla v kakšnem takšnem ali pa v enakem primeru, da se Koroška in Štajerska prideli tja, kamor po svoji narodnosti spada, namreč k Jugoslaviji. Kako nam gre v narodnem in gospodarskem oziru, vam napišem ob drugi priložnosti. Iskreno pozdravljam slovenske tovariše v svobodni domovini in vse čitatelje „Domovine“. — Koroški kmet.

SOKOLSTVO

s IV. okrožje sokolske župe Ljubljana priredi v nedeljo, 14. junija, okrožni pešizlet v Komendo. Ob pol 3. uri popoldne zbiranje društev v Mostah, nato pohod v Komendo in do telovadišča v Kaplji vasi. Ob 4. nato javna telovadba, po nastopu pa ljudska veselica. Sodeluje kamniška mestna godba.

s Sokol na Ježici praznuje v nedeljo, 14. junija petletnico svojega marljivega delovanja, in sicer s krasno javno telovadbo, ki bo ob 4. uri popoldne na vrtu I. Ramovževe gostilne, p. d. «pri Jančetu». Gostilna je ob Dunajski cesti v Stožicah, v smeri Ljubljana-Ježica prva gostilna na levi strani, od Ljubljane oddaljena pičle pol ure. Pri slavnosti sodeluje vse telovadeče članstvo, naraščaj in

deca «Sokola» Št. Vid, s katerim je Ježica v delovni zvezi, igra pa izvrsten salonski orkester in tamburaški zbor iz Št. Vida. Vstopnina: sedeži po 8 Din, stojišča po 5 Din, otroci do 10. leta v spremstvu staršev prosti. Dne 14. junija vsi na Ježico k petletnici «Sokola». Na svidenju! Zdravo!

s Velik sokolski zlet v Prekmurju. V nedeljo, 14. junija, priredi mariborska sokolska župa svoj VII. župni zlet v Mursko Soboto. Ta dan slavi namreč sokolsko društvo v Murski Soboti petletnico svojega obstoja in obenem razvije svoj prapor. Pričakuje se, da bo ta zlet ena najsijajnejših manifestacij v pokrajini, ki je dolga stoletja bila pod tujčevim jarmom, a ji je ob prevratu z nami vred zasijalo solnce svobode in uedinjenja.

Svinjska kuga

Svinjska kuga v ljubljanski oblasti po krivdi državnega zavoda v Križevcih. — Ogromna škoda radi uporabe napačnega cepiva. — Prešiči okuženi.

Protiv svinjski rdečici, ki je kužna bolezen, se je zadnjih 20 let zelo uspešno uporabljalo cepljenje v ta namen pripravljene seruma. Ljudstvo je tekom let spoznalo uspešnost takega cepljenja in se je v veliki meri posluževalo te varnostne odredbe zlasti spomladi pred nastopom vročine, ko se začne pojavljati ta kužna bolezen pri prašičih.

Tudi letos so okrajni živinozdravniki organizirali cepljenje protiv rdečici, ki pa je pokazalo nepričakovane posledice. Cepljeni prašiči so začeli poginjati ne na rdečici, ampak še na hujši bolezni, ki je znana pod imenom svinjska kuga. V novomeškem, litijemskem, brežiškem in ljubljanskem okraju je na tej kugi poginilo več sto cepljenih prašičev, radi česar je škoda naravnost ogromna.

Preiskava je dognala, da je temu vzrok dejstvo, ker je državni zavod za izdelovanje cepiva v Križevcih na Hrvaškem poslal našim živinozdravnikom namesto cepiva protiv rdečici vsled malomarnosti napačno cepivo, in sicer bacile svinjske kuge. Tako se je zgodilo, da prašiči niso bili cepljeni protiv rdečici, pač pa so bili okuženi s svinjsko kugo!

Protiv rdečici se cepijo prašiči na ta način, da se ubrizga pod kožo kultura bacilov rdečice in serum kot protistrup za te bacile. Zavod v Križevcih pa je poslal namesto kulture bacilov rdečice kulturo bacilov svinjske kuge in serum protiv rdečici. Ker pa serum protiv rdečici ne uničuje bacilov svinjske kuge, se je ta bolezen hitro razpasla, kajti protiv kulturi bacilov svinjske kuge, se mora vcepiti serum, ki protiv njej deluje kot protistrup. Mogoče bi nesrečo še omejili, ako bi prašiče cepili še s serumom, ki je določen za uporabo protiv svinjski kugi.

Ni dvoma, da nosi zavod v Križevcih vso odgovornost za nastalo škodo in moramo zahtevati, da se krivci kaznujejo po zaslugi. Škoda, ki jo taka brezvestnost more povzročiti našemu gospodarstvu, je lahko še večja, ker vzbujajo med ljudstvom nezaupanje protiv pravilnemu cepljenju prašičev.

Vsem prizadetim svetujemo, naj pri uradni ugotovitvi svinjske kuge poginulih prašičev zahtevajo, da se zabeleži tudi nastala škoda v svrhu odškodninskih zahtev.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

Zanimivosti iz Prekmurja

Narodnostne in gospodarske razmere.

Pet let je že, kar so tudi naši bratje, prekmurški Slovenci, združeni z nami v skupni državi. Kljub temu nam je Prekmurje in njegovo prebivalstvo malo znano. Naš kmet ob Savi po večini ne vé, da prebiva tam za Dravo in preko Mure, v bivših madžarskih ravninah njegov stanovski tovariš, ki govori z malenkostnimi izjemami isti jezik kakor on sam. To ni čudno, če pomislimo, da nas je do prevrata leta 1918. ločila avstrijsko-ogrska meja, ki ni dopustila, da bi se bili že prej bliže spoznali z njimi.

Tudi prekmurški Slovenci so pod pritiskom Madžarov trpeli kakor mi pod avstrijsko-nemškim režimom. Le narodni žilavosti in požrtvovalnosti nekaterih zavednih Slovencev domačinov se je zahvaliti, da ni nakana pomadžarjenja močnejše uspevala.

Soje so bile madžarske, verski pouk z malimi izjemami madžarski, a štiva razen «Novin» in «Marijinega lista», ki ju je izdajal «plebanus» Klekl v Črenšovcih, ni bilo v slovenskem jeziku. Z ene strani so pritiskali Madžari, z druge pa Nemci in ni čudno, da je mnogo vasi ob madžarski in avstrijski meji podleglo pritisku ter se potujčilo. Mnogo je vasi od madžarski meji, o katerih vemo, da so bile še pred stoletjem slovenske, čeprav so zdaj popolnoma madžarske. Krajevna imena, kakor n. pr. Velemir, ki se nahaja že na Madžarskem, in naše obmejne vasi: Mrtvarjevci, Žitkovci, Prosenjakovci itd. kažejo, da so morale biti nekdanje slovenske. Tudi krajevno ime Dobrovnik je čisto slovansko; Madžari so napravili iz njega spako Dobronak. Zanimivo je, da imamo ob Jadranu mesto istega imena. Obstojajo vasi, ki so od vseh strani obdane z madžarskim življenjem, a so kljub temu ohranile svoj slovenski jezik in svoje posebne šege in navade, kakor n. pr. Kobilje od madžarski meji. Le žal, da so se morali potomci Slovanov za časa slovanskih knezov Pribine in Koclja vseeno predaleč unakniti od svojega nekdanjega središča ob Blatnem jezeru na jug.

Prekmurje šteje okoli 100.000 prebivalcev, katerih tri četrtine so rimski katoliki, a ena četrtina pripadniki evangelijske vere, luterani in kalvinci. Pripadniki evangelijske vere so večinoma Madžari in le samo nekaj tiščoj jih je tudi Slovencev, v gornjem Prekmurju.

Prekmurje se v glavnem deli na gornje in dolnje Prekmurje. Središče gornjega Prekmurja je Murska Sobota, ki je sedaj z novozgrajeno železnico zvezana s štajersko tako zvano «Prlekijo». S to železnico, ki je velike gospodarske važnosti, je Prekmurje mnogo pridobilo. Sedaj je neposredna zveza Ormož-Hodoš in potem dalje na Madžarsko. Iz Murske Sobote v Doljno Lendavo, ki je središče dolnjega Prekmurja, pa vozi vsakodnevno poštini avtomobil preko Martijanc in Dobrovnika.

V Murski Soboti je šestrazredna gimnazija, ki je edina srednja šola v Prekmurju. Kakor pa se čuje, se nameravata ukiniti peti in šesti razred, čemur pa se protivijo domačini.

Prekmurec je z malimi izjemami kmetovalec. Jako je navezan na svojo rodno grudo. To je pa tudi vzrok, da je Prekmurje ena izmed najbolj obljudenih pokrajin v naši državi. Kako bi tudi ne bilo, saj Prekmurec, ako tudi odide v svet (pred vojno so se največ izseljevali v Ameriko), vendar vedno stremi za tem, da si v tujini prisluži toliko denarja, da se vrne in si doma postavi lastno ognjišče. Iz tega pa tudi sledi, da noben posestnik ne poseduje mnogo zemljišča (izvzemši magnaite). V prvi vrsti zato, ker je zemlja večinoma v rokah veleposestnikov, in pa zaradi teza,

ker je Prekmurec, kakor sem že rekel, jako navezan na rodno grudo. Vzemimo primer, da ima posestnik 10 oralov zemlje, a ima pet otrok, sedaj si teh petero otrok porazdeli deset oralov očetove zemlje. Ostaneta torej vsakemu dva oral; sedaj naj ima od teh zopet vsak par otrok, ki si zopet delijo zemljo in tako naprej. Ni pri njih običajno kakor na primer pri kranjskem ali štajerskem kmetu, kjer največkrat prevzame najstarejši sin kmetijo, a drugi dobijo gotovo vsoto v denarju kot odškodnino, potem pa se priženijo na drugo kmetijo ali pa odidejo v druge službe. Štajerski ali kranjski kmet, razen majhnih kočarjev, ima tudi odkod vzeti denar, da izplača sinove in hčere, oziroma brate in sestre. On ima kolikor toliko šume, travnikov in njiv, a vsega tega Prekmurec nima. Malo zemlje, da si pridela najpotrebnejši živež, senožeti za dve kravi, to je, posebno v dolnjem Prekmurju, navadno posestvo Prekmurca. Največ zemlje je pa v veleposestniških rokah. Najobsežnejše veleposestvo v Prekmurju je bivša last madžarskega grofa Esterhazyja, ki obsega menda četrtino Prekmurja, katerega je pred kratkim kupila zagrebška lesna družba Janeković. Od tega veleposestva je Prekmurec v lendavskem okrožju popolnoma odvisen, posebno glede drv za kurjavo. Sam gozdov nima, zato je primoran kupovati drva edino iz tega veleposestva. Do sedaj so dobivali kmetje to zemljo v najem precej poceni, kar pa odslej ni upati, ker bo družba Janeković gotovo gledala na svoj dobiček, in ako dá zemljo v najem, bo gotovo zahtevala večjo najemnino. Ako pa bo zemljo razprodala, kar je tudi mogoče, zopet ne bo prekmurški kmet tisti, ki bi jo mogel kupiti. Poleg tega je še dosti drugih veleposestev. Tako rekoč polovica Prekmurja je veleposestniškega. Tudi župnišča posedujejo precej zemlje, katero jim morajo kmetje največkrat še zastoj obdelovati.

Industrije v Prekmurju ni. Razen nekaj opekaren in parnih mlinov ni nobenega večjega podjetja.

Prekmurske vasi se nahajajo navadno ob cestah; hiše so na obeh straneh ceste druga poleg druge. Na hišnih oknih se povsod vidijo raznovrstne cvetlice, katere dekleta jako goje. Hiše so čiste in lahko bi služile za vzor marsikateri kranjski ali štajerski materi.

(Konec prihodnjic.)

ZANIMIVOSTI

Indijski fakirji

O čudovitem početju indijskih fakirjev, ki so nekaki indijski menihi, se mnogo piše, tako na primer, da je neki fakir pred očmi številnih gledalcev vrgel v zrak vrvi, ki je ostala v zraku pokonci. Potem je fakir pustil po vrvi splezati dečka, ki je zginil v oblakih. Ker se deček ni vrnil, je splezal za njim z nožem oborožen fakir, dokler tudi ta ni izginil. Nenadoma pa so padli iz zraka glava in razkosani udi dečka. Obenem se je prikazal tudi fakir in splezal po vrvi navzdol. Razsrjeni gledalci so ga prijeli in ga hoteli ubiti, a fakir je zbral dečkove ude, jih zložil in deček je bil zopet živ.

Pisalo se je svojetasno, da je ta prizor gledalo mnogo Evropejcev. Nekateri so skušali ta prizor razlagati tudi z bujno domišljijo, ki da je bila vsa pod vplivom fakirja, da so videli ljudje, česar ni bilo.

Dejstvo pa je, da fakirji počenjačo stvari, ki so občudovanja vredne. Tako se dajo mnogi fakirji zakopati v zemljo, kjer lahko nekaj časa žive brez dihanja. Nekateri se dajo obesiti za noge in strpijo v tem položaju neverjetno dolgo časa.

Naša slika predstavlja indijskega fakirja, ki se je, postavljen na glavo, dal z glavo do ramen

popolnoma zakopati v prst. V tem položaju je vzdržal približno eno uro, nato so ga izkopali in je možak prišel zopet k sebi.

× **Velikanski pogreb čikaškega bandita.** Na binkoštni ponedeljek se je v Čikagu vršil pogreb tamošnjega zloglasnega lopova Angela Gena, znanega pod imenom «čikaški kanonir». Bil je tajni poglavar vseh čikaških falotov in potepuhov, ki pa so mu priredili sijajen pogreb. Voz z njegovo krsto je bil preobložen z venci, sledilo pa je še 30 avtomobilov s samim cvetjem in trakovi. V spremstvu pa je korakalo okrog 20.000 njegovih tovarišev — samih sumljivih tipov iz čikaškega predmestja. Oblasti so morale mobilizirati vso policijo, da so preprečile morebitne neprijetne pripetljaje ali celo spopade z meščanstvom, ki je nejevoljno gledalo tako razkošni pogreb pokojnega bandita.

× **Razvoj avtomobilizma v Ameriki.** Po neki statistiki je v ameriških Zedinjenih državah 17.724.236 avtomobilov v vsakdanji uporabi. Število telefonov pa znaša v Zedinjenih državah 15.369.454. Po isti statistiki pa je v drugih največjih državah na svetu vsega skupaj 20.586.840 avtomobilov in 22.663.347 telefonov. Zlasti v Evropi prednjači telefon pred avtomobilom. Toda kmalu ga bo dosegla usoda ameriškega tovariša. Poljska, Madžarska in Japonska so v tem pogledu najbolj zaostale. V teh državah pride na 10 telefonov po en avtomobil. Kakor vedno, prednjači Amerika tudi sedaj v avtomobilskih rekordih. V Zedinjenih državah so letos aprila meseca izgotovili nič manj kakor 420.373 avtomobilov. Ti avtomobili so za 29% cenejši kot pred vojno. Po uradnih podatkih so avtomobili ubili lani 19.000 ljudi, 450.000 pa jih je bilo ranjenih. Z ozirom na to število zahtevajo avtomobili v Ameriki vsak dan 52 smrtnih žrtev, razen tega pa jih je vsak dan 5650 težje ali lažje ranjenih. Na vsakih 10.000 avtomobilov pride na leto po ena smrtna žrtev.

× **Na Dunaju izginjajo dekleta.** Dunajska policija ima zadnje čase obilo skrbi, ker se je zgodilo že več primerov, da so izginila mlada, lepa dekleta na zagoneten način. Ni še teden dni, kar se je na veliki kolesarski tekmi izgubila neka šestnajstletna deklica, za katero starši in policija ne najdejo sledu. Že je pred nekaj dnevi zopet zmanjkala druga šestnajstletna mladenka

po imenu Hermina Klugmann. Šla je popoldne k svoji prijateljici in pri njej pustila malo ročno torbico s pripombo, da se kmalu vrne. Toda ni je bilo več na spregled. Dosedanja preiskava je dognala, da je Hermina neprestano govorila o nekem mlademu zdravniku, s katerim se je nedavno seznanila na plesu. Gotovo je je on odpeljal, če pa je ros zdravnik, je seveda drugo vprašanje. In bogve, kakšna bo še njena usoda! Hermina je bila lepo dekde črnih oči in zlatih las, le to napako je imela, da je bila napram močnim silno lahkoverna. Dunajska policija vestno nadaljuje zasledovanje, javnost pa je naravno zelo razburjena.

× **Glad na Kitajskem.** Znano je od nekdanj, da pregosto naseljeno prebivalstvo na Kitajskem mnogokrat trpi pomanjkanje. Kitajska enostavno ne more preživeti svojih ljudi, zato ob vsaki slabjši letini trpijo posamezne pokrajine lakoto. Zadnje mesece vlada strašno gladovanje v kitajski provinci Kanejšu. Po cestah in hišah je polno mrličev, mnogo siromakov pa tava brezupno okrog. Izmozgani so do kosti in si skušajo potolažiti želodec z vsem, kar še najdejo užitnega ali neužitnega: travo so že skoro vso populili, a kmetje so z dreves oklestili že skoro vse listje. Mačk, podgan in miši ni več. Vse so siromaki pojedli. Pojavljajo se že tudi obupni prizori, da starši za pehar riža ali drugega pridelka prodajo lastnega otroka. Pomožne akcije ne morejo mnogo pomagati, ker je dovoz živil v provinco Kanejšu silno težaven. In tako strahoto gladi v tej tužni deželi naraščajo od dne do dne. Po takih pretresljivih primerih šele vidimo, v kakem paradizu živimo mi, Jugoslovani, ki skoro že pozabljamo na prošnjo: «Lakota... obvari nas, o Gospodi!»

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Slab pregovor.

Učitelj: «Kdo mi zna razložiti pregovor: »Boljše je hranjeno jajce, kakor sneden vol? Povej ti, Jožek!»

Jožek: «Ta pregovor pa že ne drži. Če snem vola, mi ostane še koža, in ta je več vredna kakor jajce.»

Cesar Frano Jožef in padeo Przemysla.

Cesarjev adjutant je javil padeo trdnjave: «Veličanstvo, Przemysl je padel!»

Cesar je adjutanta pogledal, globoko vzdihnil in odvrnil: «Ti nesrečni človek! Koliko pa je bil star?»

Nadomestek za uro.

Špela: «Pri vas nimate nobene ure?»

Urša: «Čemu? Saj vidim na cerkveni stolp.»

Špela: «Kaj pa ponoči, ko se na stolp ne vidi?»

Urša: «Tudi ponoči vesi, koliko je ura. Če pride moj mož domov in ropota, vem, da je polnoč; če pride po prstih in previdno, je dve, če pred vratmi čevlje sezuje, je tri. Od treh dalje pa že zopet vidim na stolp.»

MALI OGLASI

DVA KOVAŠKA MEHA

in drugo kovaško orodje naprodaj pri Josipu Javorniku v Zelnj, pošta Višnja gora. 23

Kupujem vsako količino prvovrstnega okroglega

orehovega lesa

od 3 cm debeline in 2 m dolžine naprej, lepo čisto blago. Cenjene ponudbe je poslati na naslov: F. Podlipnik, eksport lesa, Maribor, Tezno 37, poštni predal št. 8.

Čreslo

zdobljeno in celo skorjo, kupim vsako množino. — Ponudbe s navedbo cene na upravo «Domovine».

lepe trde hlode

osebito oreh, jesen, hrast. Ponudite obvezno a specifikacijo dolgoti in debelosti tvrdki: Kupnik, Podplat.

Pohišstvo:

vsakovrstne moderne spalnice iz trdega lesa od 6500 dinarjev dalje, jedilnice in kuhinjske oprave, proda po najnižjih cenah Matija Andlovic, mizarstvo in zaloga pohišstva, Ljubljana, Komenskega ulica št. 28.

Kupujem redno in plačam takoj vse vrste

Lepo posestvo

obstoječe iz hiše, 12 mernikov posevca, 2 travnikov in 3 gozdov, imam naprodaj. Cena po dogovoru. — Andrej Gaber, vas Trnje 13, p. škofja Loka.

Mlin na valjak

in kamen, vodna moč, ter posestvo z gospodarskim poslopjem se proda za 150.000 Din. Naslov pove uprava «Domovine».

Drva

bukova in hrastova, suha, kupim. Ponudbe franko vagon postaja na naslov: Josip Mazej, Šošanj.

Vajenca

močnega in zdravega za mesarski obrt sprejme Franc Dobišek, Mozirje.

Natakarica

za gostilno se išče, eventualno za prevzem iste na račun po dogovoru. Jakob Pišljar, gostilničar v Dolnjem Logatcu.

Harmoniko

proda po ugodni ceni Martin Dolenc, Ljubljana, Cerkevna ulica št. 21.

Letošnjo košnjo

poleg opekarnarje Vič, Cesta dveh cesarjev, odda stavbna družba. Dražba v četrtek 11. t. m. ob 2. uri popoldne na licu mesta.

Mesarski vajenec

zdrav in krepak, poštenih staršev, se sprejme na delo. Naslov pove uprava «Domovine».

Ježice

suhe, se kupijo v vsaki množini. Ponudbe z navedbo cene pod «Ježice» na upravo «Domovine».

Košnja travnika

se vzame v najem. Ponudbe na upravo «Domovine» pod «Košnja travnika».

Košnja

treh velikih travnikov na Karlovškem predmestju v Ljubljani, se odda. Naslov pove uprava «Domovine».

Kmetovalci, pozor!

Naprodaj je posestvo na zelo lepem in ugodnem kraju, 15 minut od premoškopca. Hiša nova in moderno urejena. Vsa gospodarska poslopja v najboljšem stanju. Obdelane zemlje je 8 johov, 6 johov travnika in 11 johov najboljšega gozda. Naslov v upravi «Domovine».

Gostilno

eventualno tudi večjo restavracijo, vzemem v najem ali na račun. — Ponudbe pod «Takoj 6210» na upravo «Domovine».

Enonadstropna hiša

velika, z vrtom in njivo, pripravna za vsaki obrt, v prijaznem mestu Slovenjgradec, se proda. Stanovanje takoj na razpolago. Cena 120.000 Din. Pojasnila daje Janko Pruš, Slovenjgradec.

O, kako prijetno! vzklíkne vsakdo, kdor je enkrat poizkusil Elsa-mila v obliki steklenic. Fellerjeva Elsa-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu. Pri uporabi so jako štedljiva, radi

tega poceni. Dobo se v 5 raznih vrstah (lilijino, glicerino, boraksovo, katranovo in milo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 Din, ako se pošlje denar v naprej, po povzetju pa 62 Din pri lekarni Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Ko bi mogli osebno z vami govoriti

bi vam lahko razjasnili, kako slabo storiš, ako pri izbiranju mila nisi oprezn in kako škodljiva so dostikrat slaba mila! Če želiš strokovnajaško izkušeno MILO LEPOTE IN ZDRAVJA, tedaj poizkusite eno od petih vrst FELLERJEVEGA ELSA-MILA V OBLIKI STEKLENIC. Elsa-lilijino mlečno milo, Elsa-glicerinsko, Elsa-boraksovo, Elsa-katranovo in Elsa-milo za britje. Vsaka vrsta teh mil z zakonom zaščiteno znamko prijetno diši, je zelo štedljiva, se izvrstno peni, osvježuje in ohranja kožo zdravo ter lepo. Ta mila so najboljša in najfinjša, kar se v milu sploh more dati.

ZA POIZKUSNJO 5 kosov Elsa-mila v obliki steklenic z zavojnico in poštnino 52 Din, toda le tedaj, če se denar pošlje v naprej, ker je poštnina po povzetju za 10 Din višja.

Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

J. Stjepušin

SISAK

priloga

boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila.

Hočete li biti zdravi?!

Hočete li biti prikupni? Hočete li dati svojim dragim lepo darilo?

Naročite še danes: 1 lončič pomade za rast in nego las, 1 zobno pasto, tri steklenice finega francoskega parfuma. 30

Vse skupaj 30 Din, če se pošlje denar naprej. Na povzetje 10 Din več. Ne podpirajte dragih židovskih tvrdk.

R. ČOTIČ, Vrhnika.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovaške in obrtne, posebno kratkoročne kredite.